

Bir ömrün bədii hesabatı

Sabir Rüstəmxanlının “Seçilmiş əsərləri” barədə qeydlər

...Bu taydan o taya – Ərdəbil tərəfə, ulu Savalanın qarlı zirvəsinə baxan oğlan xəyalən qanad açıb oralara uçur, bütövlük eşqi ilə böyüyürdü. illər ötdükcə o, sözü və ruhu ilə yurdunun bölünməz xəritəsinə, bütöv coğrafiyasına çevrilirdi.

Söhbət yaradıcılığı ilə öz milli möhtəşəmliyinə yüksələn Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlıdan gedir. Bu gün yarım əsrlik yaradıcılığını əhatə edən 15 cildlik “Seçilmiş əsərləri” ilə ömrünün bədii hesabatını verən Sabir Rüstəmxanlıdan.

Ulu öndər Heydər Əliyev onun 50 illik yubileyində iştirak edib, 60 illiyi ərəfəsində isə Prezident İlham Əliyev Sabir Rüstəmxanlıya Xalq şairi fəxri adını verib. Hələ tələbə ikən yaşıdları arasında seçilən, “Ədəbiyyat və incəsənət” qəzetinə işə götürülən, Mirzə İbrahimov, Hüseyn Abbaszadə, Məhəmməd Hüseyn Təhməsi kimi söz ustalarının qayğısını gören şair bu gün də öz uğurları ilə onların ruhunu şad etməkdədir.

Səksəninci illərin əvvəlləri idi. Şair Vaqif İbrahimovun rəhbərlik etdiyi Gənclərin Respublika Ədəbi Birliyinin növbəti məclisində şeirlərini oxudu. Ətraflı müzakirədən sonra Vaqif İbrahimov imzam barədə fikrini bildirdi: “Əli Nəcəfxanlı. Bir qədər uzun təsir bağışlayır. Bəlkə elə elə oğlun Sabir Rüstəmxanlı kimi, sən də Nəcəfxanlı olasan. Bu, daha yığcamdır, yaxşı da səslənir”. Razılaşdım. Beləcə, Sabir müəllim özü də bilmədən mənim ədəbi tələyimdə ilk rolunu oynadı. Məmnuniyyətlə qeyd edirəm ki, hələlik sonuncu olan “Söz yerə düşməsin” adlı kitabıma da Sabir Rüstəmxanlı maraqlı bir “Ön söz” yazıb.

Onu da yaxşı xatırlayıram ki, 1996-cı ildə Bakıdan sonra doğma Yardımlıda da Sabir müəllimin 50 yaşı qeyd olundu. Xalq yazıçısı Anarın, digər ünlü qələm sahiblərinin oradakı çıxışları məni elə duyğulandırdı ki, tədbirdən ana televiziyamız üçün maraqlı bir reportaj hazırladım. İstiqlal şairi Xəlil Rza Ulutürkün “Yardımlı şaləsi” şeirini Xalq artisti Mikayıl Mirzənin necə vəcdlə oxuduğu və sonda “Rüstəmxanlı şaləsi” kimi ustalıqla interpretasiya etdiyi də yadımdadır.

Sabir Rüstəmxanlı yaradıcılığı, doğrudan da, gur bir şalə kimidir. O, hamar yeri olmayan Hamarkənd adlı köydə “Qan yaddaşı”nı oyudaraq, “Ömür kitabı”nı da götürüb yola varid olub. “Sağ ol, ana dilim” deyərək, “Gəncə qapısı”ndan keçib, “Cavad xan”a doğru inamla irəliləyib. “Bütövlük” arzusu ilə getdiyi yolun üstündə “Atamın ruhu”na poetik dualar oxuyub. Sonra “Xətai yurdu”ndan adlayıb, “Göy tanrı”ya şükranlıq əyləyib. “Difai fədailəri”ni anıb. Şairin “Ədəbi sevdası” sənət qayəsini obrazlı şəkildə mənalandırıb. “Orxonla görüş”ü, “Sunami”lərdən çəkinməyib. Sübut edib ki, “Şair və Şər” heç vaxt əl-ələ tutmaz.

Şərəfli bir tale yaşaya-yaşaya gəlib ömrünün indiki vədəsinə yetən şairin yolunda “Qarabağa dönüş” də varmış. Akademik İsa Həbibbəyli yazır ki, bu əsər müstəqillik dövrü ədəbiyyatında Qarabağa, tarixi zəfərimizə həsr olunmuş ilk poema olsa da, Sabir Rüstəmxanlının əsərlərinin ideya əsasını təşkil edən milli istiqlal və bağım-

sızlıq mövzusunun davamı mənasında onun yaradıcılığında yeni səhifə açır. “Nəhayət, bu poema Sabir Rüstəmxanlının şair-vətəndaş kimi müstəqil Azərbaycan ədəbiyyatı qarşısındakı borcunun bədii ifadəsidir, növbəti hesabatıdır”.

Tarix qatarlarını saxlamaz öz yolundan, Kiminsə hədələri, kiminsə ölcəyi.

Azərbaycan içindən doğulur, diqqətlə bax, Xalqın ruhu bütövvsə, bütövdür gələcəyi!

Bu yerdə yadıma AYB-nin ötən ay keçirilmiş XIII qurultayında Sabir müəllimin çıxışı düşür. O, ədəbiyyatımızın milli ruhun diri qalmasınıdakı mühüm missiyasından söz açaraq dedi ki, tarixin bütün dövrlərində milli mübarizənin önündə yazıçılar gedib. Güney Azərbaycana diqqəti artırmaq zərurətini önə çəkən Xalq şairi Arazın o tayından gələn gənclərimizin dövlət hesabına oxudulmasını vacib saydı, ayrılmaz parçamız olan Cənub üçün kadr hazırlığını əldən verməməliyik, - dedi. Eyni zamanda bildirdi ki, dünya muzeylərində Azərbaycan klassik ədəbiyyatının inciləri çoxdur və nə qədər ki, onlar məhv olunmayıb, Azərbaycana qaytarılmalıdır. Çıxış gur alqışlarla qarşılandı.

Millət vəkili, akademik Rafael Hüseynov deyib ki, Sabirin yazıçı xarakteri, ömür amalı, ictimai-siyasi həyatda mövqeyi hər zaman fəal olub. 1500 illik şəirimizin iki Sabirindən biri olan Rüstəmxanlı sovet dönməində doğulsa da, həmin quruluşun vakuumunda boğulmayıb, “sərhədsiz ruhu” ilə türk dünyasını inamla dolaşmış. Millətin, ulusun tarixini həm də duyğu həqiqəti ilə yazan, doğudan-batıya bütün dünyaya səpələnmiş türk qövmünün gerçəklərini tərənnün edən şair xalq tələyi ilə bağlı məsələlərdə heç vaxt susmayıb, həmişə ziyalı, siyasətçi prinsipliliyi göstərib.

Xalq şairinin özü demişkən, əsərlərini “bir dam altında”, toplu halında ipə-sapa düzdüyü 15 cildliyi geniş əhatəlidir. İlk cild özünün yazdığı “Yol hardan başlanır” adlı qeydləri və AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin “Ön söz” kimi qələmə aldığı “Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı: millilik, vətəndaşlıq və müasirlik” adlı məqaləsi ilə açılır. Həmin cildə şairin 1962-1977-ci illərdə yazdığı şeirləri toplanıb. Növbəti cildlərdə onun sonrakı dövr şeirləri və poemaları, publisist yazıları, pyes, hekayə, povest və romanları, eləcə də dünya ədəbiyyatından tərcümələri, çıxışları və yol qeydləri olacaq.

İnanırıq ki, yazılarını seve-sevə oxuduğumuz, çıxışlarını maraqla dinlədiyimiz Sabir Rüstəmxanlının “Seçilmiş əsərləri” könülləri fəth edə biləcək.

**ƏLİ NƏCƏFXANLI,
“Xalq qəzeti”**